

Publikacja przeznaczona jest dla wszystkich osób zainteresowanych zjawiskiem nadużyć gospodarczych. Szczególnie pomocna może okazać się dla zarządów, menedżerów wyższego szczebla i dyrektorów finansowych, którzy są odpowiedzialni za skuteczne zarządzanie ryzykiem nadużyć w swoich przedsiębiorstwach.

Publikacja zawiera wytyczne, w jaki sposób tworzyć takie systemy i jakie są podstawowe zasady ich funkcjonowania. Skupia się przede wszystkim na mechanizmach wykrywania oszustw i zapobiegania im. Mogą z niej również korzystać członkowie komitetów audytu, pracownicy pionu kontroli wewnętrznej, audytorzy wewnętrzni oraz biegli rewidenci, głównie w zakresie korzystania z proponowanych szczegółowych technik wykrywania przypadków defraudacji składników majątkowych oraz oszukańczej sprawozdawczości finansowej, ale również poszukiwania możliwych symptomów przestępstw popełnianych przez kierownictwo najwyższego szczebla. Publikacja może się też okazać przydatna członkom organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości, którzy na co dzień zajmują się problematyką oszustw finansowych.

Małgorzata Kutera

doktor nauk ekonomicznych, adiunkt w Katedrze Rachunkowości Międzynarodowej Instytutu Ekonomii, Finansów i Zarządzania na Uniwersytecie Jagiellońskim; równocześnie jest biegłym rewidentem i prezesem spółki audytorskiej. Specjalizuje się w zagadnieniach nadużyć gospodarczych i oszustw księgowych, rachunkowości kreatywnej, rewizji i analizy sprawozdań finansowych. Prowadzi wykłady i szkolenia dla praktyków.

Spis treści:

Wstęp

Rozdział 1. Problem nadużyć finansowych we współczesnej gospodarce

- 1.1. Nadużycia finansowe jako nieodłączny element rozwoju rynków kapitałowych
- 1.2. Pojęcie oszustwa finansowego
- 1.3. Ogólna klasyfikacja nadużyć gospodarczych
- 1.4. Przestępstwa gospodarcze w polskim systemie prawnym
- 1.5. Ekonomiczne skutki oszustw gospodarczych
- 1.6. Trudności w walce z nadużyciami

Rozdział 2. Słynne skandale finansowe – powtórka z historii

- 2.1. Dlaczego historia niczego nas nie uczy?
- 2.2. Krótka galeria oszustów wszechczasów
- 2.3. Piramida finansowa jako najpopularniejsze nadużycie
  - 2.3.1. Historia Charlesa Ponziego – twórcy piramidy
  - 2.3.2. Lista piramid Ponziego
  - 2.3.3. Bernard Madoff – największa piramida finansowa świata
- 2.4. Klasyka skandali finansowych
  - 2.4.1. Enron
  - 2.4.2. Worldcom
  - 2.4.3. Adelphia
  - 2.4.4. Tyco

Rozdział 3. Ogólne mechanizmy wykrywania nadużyć

- 3.1. Podstawy efektywnego wykrywania oszustw
- 3.2. Etapy tworzenia wewnętrznego systemu wykrywania nadużyć
- 3.3. Kluczowe wymagania stawiane efektywnym systemom wykrywczym
- 3.4. Uniwersalny proces pomiaru ryzyka wystąpienia nadużyć
- 3.5. Rola hotlines i whistleblowerów w wykrywaniu oszustw

- 3.6. Symptomy przestępstw popełnianych przez kierownictwo spółki
- 3.7. Główne red flags dla oszukańczej sprawozdawczości finansowej

Rozdział 4. Defraudacja składników majątkowych

- 4.1. Pozaewidencyjna sprzedaż majątku
- 4.2. Przechwytywanie należności i środków pieniężnych
- 4.3. Nadużycia związane z gotówką w kasie
- 4.4. Zakupy na prywatne potrzeby ze środków firmy
- 4.5. Wyłudzenie środków pieniężnych za pomocą firm fasadowych
- 4.6. Manipulowanie listą płac
- 4.7. Celowe zawyżanie wydatków służbowych
- 4.8. Kradzież materialnych składników majątku

Rozdział 5. Fałszowanie sprawozdawczości finansowej

- 5.1. Główne obszary ryzyka związane z oszustwami księgowymi
- 5.2. Klasyfikacja technik oszukańczej sprawozdawczości finansowej
- 5.3. Lista red flags dla poszczególnych metod fałszowania sprawozdań
  - 5.3.1. Wprowadzenie
  - 5.3.2. Symptomy manipulowania wartością majątku
  - 5.3.3. Sygnały ostrzegawcze dla oszustw dotyczących źródeł finansowania działalności
  - 5.3.4. Red flags dla manipulowania wynikiem finansowym
  - 5.3.5. Symptomy niewłaściwych ujawnień w sprawozdaniu
- 5.4. Techniki wykrywania wybranych nadużyć z zakresu oszukańczej sprawozdawczości finansowej
  - 5.4.1. Zawyżanie wartości udziałów i akcji
  - 5.4.2. Oszustwa w zakresie wyceny należności
  - 5.4.3. Manipulowanie wartościami niematerialnymi i prawnymi
  - 5.4.4. Oszustwa w zakresie kapitałów własnych
  - 5.4.5. Nadużycia związane z zobowiązaniami
  - 5.4.6. Manipulacje księgowe z ujmowaniem przychodów
  - 5.4.7. Nadużycia dotyczące ujmowania kosztów

Rozdział 6. System zapobiegania oszustwom gospodarczym

- 6.1. Wprowadzenie
- 6.2. Zintegrowany system zapobiegania nadużyciom
- 6.3. Interaktywna strategia w walce z oszustwami
- 6.4. Rola i podział zadań w ramach nadzoru korporacyjnego
- 6.5. Główne obszary zarządzania ryzykiem nadużyć
- 6.6. Etyka jako element systemu zapobiegania oszustwom
  - 6.6.1. Etyka a nadużycia finansowe
  - 6.6.2. Istota tone at the top
  - 6.6.3. Polityka „zero tolerancji”
  - 6.6.4. Kodeksy postępowania
  - 6.6.5. Problemy z wdrażaniem zasad etyki
- 6.7. Ocena systemu prewencji i wykrywania oszustw

Bibliografia